

# KONCEPT ROZVOJE ČESKÉ TELEVIZE V LETECH 2023 AŽ 2029

---

## „Veřejnoprávní tevoluce“

Jan Štern

**Když se před lety po vypuknutí aféry s rozhodčími rozhodl Vladimír Šmicer rozjet radikální reformu českého fotbalu, nazval hnutí za jeho obrodu *fevoluce*. Vtipně zaměnil *r* za *f* ve slově *revoluce*, jelikož šlo o fotbalovou, a nikoli politickou revoluci. Inspirován jeho příkladem jsem se rozhodl podobně radikální reformu v České televizi nazvat *tevolucí*.**

Zatímco u *fevoluce* šlo o odstranění korupce, která prorostla jako rakovina do fotbalových struktur a ovládla fotbalové dění, a o nastolení férových podmínek a dodržování pravidel, veřejnoprávní televize je prorostlá rakovinou maloměšťáckého vkusu, divácké podbízivosti, umělecké průměrnosti, duchovní vyprahlosti a tvůrčí nesvobody.

Politikům tato skutečnost příliš nevádí. Českou televizi vnímají primárně jako nástroj ovlivňování a propagandy, a tudíž je zajímá vlastně jen zpravodajství a aktuální publicistika. Neberou Českou televizi jako kulturní či vzdělávací instituci. Počítají, kolik času dostali spolustraníci ve vysílání a kolik konkurenti. Česká televize se v očích politiků zredukovala na ČT24, na *Události*, *Události*, *komentáře* a *Otázky Václava Moravce*. „Zbytek“, na který jde ale většina koncesionářských poplatků, je pod jejich rozlišovací schopnost.

Politici po televizní krizi v roce 2000 pochopili, že žádná strana nemůže veřejnoprávní televizi ovládnout zcela, a dohodli se na modelu obsazování Rady ČT podle aktuálních poměrů ve sněmovně. Podobný poměr je pak zachovávan, i co se týká času na obrazovce. ČT24 dává stranám prostor ve svém vysílání, vysílá jejich tiskové konference, zve politiky do pořadů aktuální publicistiky, takže mají zajištěno své místo ve veřejném prostoru. Zpravodajství ČT nicméně i za těchto podmínek zůstává víceméně objektivní.

Celé to má jiný neblahý důsledek: v ČT existuje jen jeden typ diskusních pořadů, který je založen na dominantní účasti politiků. Přitom všichni víme, že politici říkají jen to, co je pro ně výhodné, nikdy ne celou pravdu. To je jejich podstatou a není na tom nic špatného. Ale špatně je postavit na politicích všechny diskusní pořady, protože diváci se z nich, co se týče věcné podstaty problémů, moc nedozvědí. Naopak ty věčné hádky je jen zmatou, unaví a znechutí.

Chybějí diskusní pořady s hosty, kteří jsou nezávislí a mají expertizu nutnou pro věcně relevantní názory na danou problematiku. Hosty, kteří nepotřebují divákovi dokazovat, jak jsou skvělí a jejich oponent příšerný.

Je pochopitelné, že se politici musejí veřejně zodpovídat ze své činnosti, a od toho diskusní pořady jsou. Je však chybou, že veřejnoprávní televize ve svém repertoáru nemá debaty i s odborníky mimo politiku. Kvalifikovaná reflexe politického a společenského života tak má ve programu ČT vážné nedostatky.

### Víc než jen zábava

Na hlavním kanále ČT1 je dominantním programovým segmentem hraná tvorba. Krimi seriál v pondělí, rodinný seriál v pátek a televizní filmy a minisérie v neděli, velmi často opět krimi. Když v roce 2011 nastoupilo dnešní vedení ČT, tak nastolilo velmi sympatický koncept hrané tvorby založený na filmovější podobě než byly dosavadní televizní inscenace. ČT oslovila řadu filmových režisérů a i samotná hraná tvorba inspirovaná tzv. quality tv (skandinávské televize, Netflix, HBO) začala mít i obsahově vyšší ambice. Výsledkem byla celá řada seriálů a minisérií - *Cirkus Bukowski, Ombudsman, Rédl, Metanol, Most!, Svět pod hlavou, České století, Vzteklna* a další. Jenže Česká televize tento koncept postupně opustila a přešla k hrané tvorbě, která je k nerozeznání od seriálů a minisérií na komerčních televizích. Kvůli tomu valná část hrané tvorby – finančně nejnáročnější segment programu, až jedna třetina rozpočtu celé televizní tvorby – ztratila svůj veřejnoprávní význam a finance do ní vložené jsou v podstatě ztracené.

Mezi dalšími pořady pak převažuje laciná zábava, pořady o vaření, lifestylové magazíny nebo cestopisy, které mají minimální přidanou hodnotu. ČT1 v dnešní podobě s výjimkou zpravodajství tak plní vzdělávací, kulturní, natož umělecký účel jen z malé části.

Jeden z klíčových programových expertů televize před časem prohlásil, že seriály jsou jen zábava. Toto platí pro komerci, ale ve veřejnoprávní televizi musí být na nejdražší televizní produkt náročnější kritéria. Vedle zábavnosti musí mít hraná tvorba přidanou hodnotu v umělecké kvalitě, závažnosti tématu nebo kritickém způsobu nahlížení skutečnosti.

Je třeba přestat vyrábět jak na běžícím pásu jeden prostoduchý krimi seriál za druhým. I kriminální seriál má být především způsobem, jak atraktivně ztvárnit daleko závažnější problémy skrývající se za pouhým detektivním dějem.

Je třeba nasměrovat hranou tvorbu hlavně k současným společenským, osobním a morálním problémům. Jaká je dnešní podoba zla nebo lásky, jaké hrozby visí nad dnešním člověkem – to by měly být otázky, které si klade náročnější hraná tvorba, co se neomezuje jen na pobavení diváka. Čirou zábavu nechme komerčním televizím.

### Vrátit divákům kulturní ČT2

Kanál ČT2 byl kdysi chloubou veřejnoprávní televize. Původní velké dokumenty, aktuální malé dokumenty, světová umělecká filmová tvorba, kritická publicistika (*Ta naše povaha česká, Klekánice, Případ pro ombudsmana*) a inteligentní diskusní pořady (*Sněží, Studio Netopýr, Katovna, Na hraně*), to vše tento kanál zdobilo.

Jenže z důvodu zajištění co největší sledovanosti byl kulturní a vzdělávací koncept opuštěn a nastoupily westerny, staré divácké filmy (Angelika, Delon, Belmondo), stokrát reprízované komedie (Funès), komerční dokumenty o éře nacismu (*Hitlerovy děti*, *Hitlerovy ženy*). Toho, co se svého času uvádělo jako hlavní důvod existence veřejnoprávní televize, se ČT pod diktátem sledovanosti prostě zbavila.

Je třeba obnovit kulturní a vzdělávací kanál ČT2 v plné šíři a bohatosti. Je třeba obnovit pravidelné týdenní okno původního dokumentu, vrátit na ČT2 alternativní zábavu typu *Česká soda* nebo *Dvaadvacítka*, systematicky vysílat současnou evropskou a světovou uměleckou filmovou a dokumentární tvorbu. Je třeba začít vyrábět široké spektrum pořadů kriticky reflektujících politické, ekonomické, společenské a kulturní dění v kontextu hlavních světových myšlenkových trendů.

Kanál ČT2 je službou pro ty diváky, kteří se nechtějí jen bavit, ale kteří od veřejnoprávní televize očekávají, že se něco nového dozví, že si doplní vzdělání a že jim bude umožněno stát se součástí společenského myšlenkového a kulturního pohybu.

ČT2 musí být silný svébytný televizní kanál, fungující na vzájemné synergii kvalitních pořadů, která k televizi přitáhne společenství přemýšlejících diváků. Likvidace původního kulturního kanálu ČT2 se občas zdůvodňuje existencí večerního ČT Art. Jenže na ČT Art se dívá naprosto zanedbatelné množství diváků, protože u něj právě nefunguje synergie plnohodnotného kanálu. ČT Art je takovou Potěmkinovou vesnicí kultury v televizi. Není větší degradace jinak kvalitních pořadů, než když se dají jako doplněk na dětský kanál.

### Vrátit na ČT uměleckou svobodu

Velmi znepokojující jsou rovněž poměry uvnitř televize. I když formálně je v ČT zaveden producentův systém založený na samostatném a odpovědném rozhodování producentů, v praxi všechny důležité programové záležitosti přímo řídí vedení ČT. V případě drahých projektů, jako jsou seriály nebo televizní filmy, je to svým způsobem pochopitelné, ale v případě například dokumentů je to nepřijatelné.

V ČT platí praxe, že dokumenty ve fázi námětu procházejí tzv. pitchingem, kdy programové vedení na základě námětu určuje, který dokument se (ne)bude točit. To je vlastně cenzura, za níž by se nemusel stydět ani komunistický systém kdysi v uplatňovaný v Československé televizi. To musí skončit.

V oblasti dokumentů má platit právo producenta vyrábět takové dokumenty, pro něž se on rozhodne. Filmoví tvůrci a dokumentaristé se se svými projekty mohou obrátit na široké spektrum producentů, kteří mají osobitý vkus, a tím se uplatní i jejich svoboda tvorby. A hlavně se zruší panující diktát jediného správného vkusu a názoru, který je dnes největší nemocí veřejnoprávní televize.

Neznamená to samozřejmě zrušit schvalovací projekce, aby se do vysílání nedostaly věci porušující zákon nebo zcela nekvalitní produkty. Stejně tak má být zachována koordináční funkce pro vedení ČT, aby se projekty nedublovaly. Jinak by ale za to, co se odvyšlává, měl nést plnou odpovědnost producent. Skrze důsledně uplatňovaný producentův systém se uplatní svoboda tvorby pro české filmaře i dokumentaristy.

## Konec honby za sledovaností

Celý problém veřejnoprávní televize začal požadavkem Rady ČT na dosažení určitého podílu televize na trhu. Management ČT byl a je hodnocen a honorován podle toho, zda kýženého cíle dosáhl. To vedlo vedení televize k rozhodnutí destruovat kulturní kanál ČT2 se záměrem co nejlevněji na něm dosáhnout maximální sledovanosti. Tak se tam ocitly levné produkty, které ale nějakého diváka udělají. Podobně se hraná tvorba na ČT1 přeorientovala na všechny možné variace krimi seriálů, krimi sérií nebo filmových detektivek. Snaha o sledovanost zejména na kanálu ČT1 je pochopitelná a odůvodnitelná, protože koncesionáři televize musí mít možnost sledovat jak pořady pro všechny, tak i pořady pro publikum s určitými nároky. Nicméně tato snaha se nesmí proměnit v honbu za sledovaností tak, jak se tomu děje v posledních letech.

## Závěr

Samozřejmě existují výjimky, i ve vysílání ČT najdeme občas velmi kvalitní produkty, ale v úhrnu televize při plnění veřejné služby selhává. Proto mluvím o nutnosti provést *t@evoluci* v organizaci a řízení její programové tvorby. ČT tentokrát není ohrožená co do své nezávislosti, jako to bylo při televizní krizi v roce 2000, je ohrožená zevnitř vlastní neschopností systematicky a cíleně vyrábět pořady s přidanou kulturní a vzdělávací hodnotou. Pokud politikům nevádí kulturní úpadek ČT, pak jsem přesvědčen, že členům Rady ČT tato skutečnost určitě vadí. Právě jim nabízím program veřejnoprávní *t@evoluce*, který restartuje vzdělávací a kulturní funkci ČT.

## NÁVRHY PROGRAMOVÝCH ZMĚN

### ČT1

- a) pozastavení tvorby krimi seriálů, plnění pondělního okna krimi seriálů reprízami
- b) otevření okna vztahových, společenských a psychologických seriálů ve středu, které mapují současnou podobu rodiny, lásky, morálky, společnosti a politiky, výroba těchto seriálů
- c) výrazné zvýšení nároků na kvalitu rodinných seriálů v pátečním okně
- d) návrat nedělního okna hrané dramatiky k žánru televizního filmu nebo minisérií s nárokem na uměleckou kvalitu a tematickou originalitu

### ČT2

- a) otevření primetimeového okna pro premiérový původní společenský dokument, výroba čtyřiceti premiérových dokumentů ročně
- b) otevření primetimeového okna pro reprízový původní společenský dokument
- c) otevření primetimeového okna pro současný světový společenský nebo umělecký dokument
- d) otevření primetimeového okna pro současný kvalitní evropský film
- e) otevření postprimetimeového okna pro současné filmy světových národních kinematografií
- f) otevření primetimeového okna pro aktuální publicistický pořad typu Ta naše povaha česká

- g) otevření primetimového okna pro původní premiérový aktuální dokument (30 minut)
- h) otevření primetimového okna pro pořady alternativní zábavy typu Dvaadvacítka, Česká soda

Zrušení filmových oken s westerny, akčními béčkovými filmy a ohranými starými komedii.

Zrušení ČT Art. Na jeho místo se přesunou reprízy dětských pořadů ze dne.

Sportovní a dětský kanál zůstávají beze změny. Stejně tak i ČT 24.

### ČT Teen

Místo ČT Art se večerní pásmo od 20 hodin bude věnovat mladým divákům. A to ne tak, že staří dramaturgové budou vyrábět pořady pro mladé, jak bývalo zvykem, ale tak, že prostor dostanou přímo mladí tvůrci, producenti, režiséři, iunfluenceri, kapely, divadelní platformy. ČT dá k dispozici vysílací čas a skromné výrobní a finanční kapacity mladým tvůrcům a nechá na nich, co připraví do vysílání. Pokud budou vyrobené pořady přes čáru (legálně, vkusově, vulgaritou), pak se prostě do vysílání nedostanou. ČT musí počítat s určitou rezervou a rizikem, že věci někdy nevyjdou. Ale je to jediná cesta, jak dostat k ČT mladou generaci, která už dávno televizi jako zdroj informací nebo zábavy ze svého života vyřadila. Jediné, co jí k televizi znovu přivede, jsou obsahy, které jim budou blízké.

### NÁVRHY ORGANIZAČNÍCH A PERSONÁLNÍCH ZMĚN

- a) Pozice ředitele programu se rozdělí na Ředitele ČT1 a Ředitele ČT2. Tak se i personálně odliší způsob práce s pořady na ČT1 - kanál pro všechny a na ČT2 - kulturní kanál. Pro funkce obou ředitelů programu si přivedu svoje nové spolupracovníky. K obměně dojde i na pozici ředitele vývoje. Jiné personální změny nechystám.
- b) Zvýší se pravomoc kreativních producentů v oblasti dokumentů a publicistických pořadů. Budou vyrábět a nasazovat do vysílání dokumenty a publicistické pořady v rámci vysílacího schématu zpracovaného ředitelem programu, samozřejmě budou vedením programu koordinováni, aby nedocházelo k duplicitám.
- c) Bude založeno scénářistické oddělení (10 až 15 lidí), které bude smluvně zaměstnávat kvalitní scénáristy/ky vybrané za základě doporučení kreativních producentů. Tito scénáristi/ky budou pracovat exklusivně pro ČT (výjimečně mohou pracovat na filmových projektech), přičemž budou pobírat

nízký paušál a budou placeni z honorářů za scénáře v rámci projektů ČT. Cílem je zajistit a stabilizovat nejlepší scénáristy/ky, kteří jsou na trhu.

- d) Ředitel vývoje je povinen průběžně hodnotit kreativní producenty, kteří tvoří páteř tvorby pořadů ČT. Z důvodu zavedení konkurence mezi nimi bude na konce roku nejhorší kreativní producent propuštěn a na jeho místo se vypíše výběrové řízení. Tímto dojde k výrazné aktivizaci činnosti kreativních producentů a k postupné kvalitativní obměně.

## NÁVRHY ZMĚN VÝROBNÍHO ÚKOLU ČT

struktura výrobního úkolu podle žánrů

(v tis. Kč.	2023 stávající VÚ	běžný rok můj návrh	změna v %
dramatická tvorba	453 676	600 000	+32
zpravodajství	365 917	365 917	0
sportovní pořady	454 308	350 000	-21
akvizice	269 000	269 000	0
zábava	183 773	183 773	0
publicistika	170 991	200 000	+16
dokument	88 478	120 000	+18
divadlo, hudba, event	32 708	32 708	0
vývoj	9 250	9 250	0
ostatní a nealokované prostředky	132 789	31 000	-76
<b>VÝROBNÍ ÚKOL</b>			
bez barterových rezerv	2 161 160	2 160 940	

Ve srovnání s dnešním rozdělením výrobních a finančních kapacit v rámci výrobního úkolu bych určitě posílil dramatickou tvorbu (navýšení o třetinu), dokumentární tvorbu a publicistiku (navýšení o téměř pětinu), a to na úkor sportovních pořadů. Dramatická tvorba je nejsledovanějším žánrem ČT a je

základním pilířem sledovanosti ČT1. Z tohoto důvodu je logické její posílení. Dokumenty a publicistika zase mají tvořit základní programovou osu kulturního kanálu ČT2.

## FINANČNÍ UDRŽITELNOST

Ministr kultury dnešní vlády prohlásil, že se koncesionářský poplatek nebude navyšovat. To je velmi pravděpodobně vládní politika, která se v příštích letech nezmění. Je tedy potřeba realisticky připravit ČT v příštích šesti letech na skutečnost, že bude hospodařit se stejným objemem financí jako dosud.

Kde má ČT brát prostředky na to, aby se tato skutečnost do jejího programu promítla co nejméně. Především se musí smířit s tím, že nebude univerzálním vysílatelem, jak tomu dosud bylo na základě velkorysé koncepce vytvořené v letech 2011 a 2012, kdy byla ČT v úplně jiné finanční situaci. Do budoucna musí ČT oželet velkorysou a nákladnou podobu některých programových okruhů. Bude potřeba zredukovat do jisté míry sportovní kanál a z něj přesunout finance na dramatickou, dokumentární a publicistickou tvorbu, kde ČT daleko víc plní veřejnoprávní funkci. Navíc u hrané tvorby získává ČT daleko nejvíc diváků, což je rovněž důležité z hlediska jejího postavení ve společnosti. Vysílání sportovních pořadů je dnes u atraktivních sportů nebo velkých událostí zcela komerční záležitostí. Kromě neznámých sportů je po vysílání sportu obrovská poptávka u komerčních televizí, takže zde je veřejná služba poměrně diskutabilní.

Dalším možnou úsporou je redukce počtu zaměstnanců. Některé útvary v ČT za poslední léta dost nabobtnaly, úkolem nového vedení bude provést personální audit a odkrýt rezervy v této oblasti.

ČT také nemůže soutěžit s komerčními televizemi ve výši honorářů pro tvůrčí pracovníky. Bude nutné snížit honoráře zejména v oblasti hrané tvorby, tvůrci si budou muset zvyknout na myšlenku, že pokud chtějí dělat kvalitní umělecky hodnotné produkty, pak musí přijmout nižší honoráře, než jaké jim nabízejí komerční subjekty. I za cenu toho, že se produkce ČT bude stále více obracet na začínající mladé umělce, kteří si práce na kvalitních projektech pro ČT budou více vážit.